

انتقاد از سکوت اروپا

سرپرست وزارت خارجه ایران در پاسخ به تماس تلفنی وزیر امور خارجه انگلیس گفت که «سکوت در برابر جنایت رژیم صهیونیستی تنها موجب تشویق جنایت‌کار و تکرار اقدامات مخرب آن می‌شود». دیوید لمسی، وزیر امور خارجه انگلیس در تماس تلفنی با «علی باقری» سرپرست وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران در خصوص تحولات منطقه گفت‌وگو کرد. سرپرست وزارت امور خارجه ایران در خصوص تحولات منطقه خاطرنشان کرد: اقدامات تجاوزکارانه و تروریستی رژیم صهیونیستی در منطقه که تجاوز به لبنان و حمله به منازل مسکونی در بیروت و ساعاتی پس از آن تجاوز به حریم ایران و به شهادت رساندن میهمان رسمی ایران، شهید هنیه از جدیدترین مصادیق آن است، تنها عامل بی‌ثباتی در منطقه است. باقری تصریح کرد: پس از وقوع جنایت رژیم اسرائیل در به شهادت رساندن اسماعیل هنیه و نقض امنیت ملی ایران و نیز نقض ثبات منطقه، طرف‌های اروپایی با انفعال و حتی عدم محکومیت این اقدام ناقض صلح و امنیت بین‌المللی، اولین فرصت دیپلماسی را تهاه کردند؛ این در حالی است که انسداد مسیر دیپلماتیک توسط اروپایی‌ها نتیجه‌ای جز تشویق رژیم صهیونیستی به ادامه اقدامات تروریستی و ترویج بی‌ثباتی و ناامنی در منطقه نخواهد داشت.

هشدار داده‌ایم

وزیر خارجه مصر در رایزنی تلفنی با سرپرست وزارت خارجه ایران، گفت کشورش «به همه طرف‌های اروپایی و آمریکا در قبال اقدامات خطرناک اسرائیل هشدار داده و امیدوار است تنش‌ها در منطقه کاهش یابد». «علی باقری» سرپرست وزارت امور خارجه ایران در گفت‌وگوی تلفنی «بدر عبدالعاطی» وزیر امور خارجه مصر با وی، در خصوص تبعات اقدام تروریستی رژیم صهیونیستی در به شهادت رساندن «اسماعیل هنیه» رئیس دفتر سیاسی جنبش حماس و برگزاری نشست اضطراری سازمان همکاری اسلامی در این خصوص رایزنی و گفت‌وگو کرد. باقری با اشاره به برگزاری نشست فوق‌العاده سازمان همکاری اسلامی در جده پیرامون بررسی جنایات رژیم صهیونیستی در ترور اسماعیل هنیه و نیز نقض امنیت و حاکمیت ملی جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان عضو سازمان همکاری اسلامی توسط رژیم صهیونیستی، ابراز امیدواری کرد نشست سازمان همکاری اسلامی برای جهان اسلام و موضوع فلسطین مفید و مؤثر بوده و بتواند با سازوکارهای تهدیدی و تنبیه‌ای، از وحشی‌گری نظامی و امنیتی رژیم صهیونیستی جلوگیری نماید.

پاسخ ایران به اتهامات آمریکا

نماینده‌ای ایران در سازمان ملل در نیویورک اتهامات یک شخص مظنون درباره ترور نافر جام دونالد ترامپ و ارتباط این فرد با ایران را رد کرد. دفتر نمایندگی ایران در سازمان ملل در پاسخ به سی.ان.ان در مورد اتهامات یک شخص پاکستانی که مظنون به همکاری با ایران برای ترور دونالد ترامپ بوده است، اعلام کرد: ما هیچ گزارشی در این رابطه از دولت آمریکا دریافت نکرده‌ایم. اما روشن است که این روش با سیاست دولت ایران برای تحت پیگرد قضایی قرار دادن قاتل سردار شهید سلیمانی مغایرت دارد. وزارت دادگستری آمریکا روز سه‌شنبه اعلام کرد که یک تبعه پاکستانی را به طرح‌ریزی برای ترور دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور پیشین و نامزد انتخابات ۲۰۲۴ آمریکا متهم کرده است.

سازمان ملل در موضوع فلسطین بود که به‌طور قاطع به این قطعنامه رای مخالف داد. نصرالله انتظام، نماینده وقت ایران در سازمان ملل متحد در مخالفت با این طرح گفته بود که «نقشه تقسیم فلسطین با منشور ملل متحد مخالفت داشته و احتمال دارد اجرای این طرح کشورهای خاورمیانه را به میدان آتش و آهن و خون تبدیل نماید».

دولت ایران همچنین پس از انقلاب هم‌زمان با نفی دودولتی در سرزمین‌های فلسطینی، راه‌کار «ایده دولت واحد دموکراتیک» یا همان «فرانادوم» را برای تعیین تکلیف موضوع پیشنهاد داد. آیت‌الله خامنه‌ای، رهبر ایران این ایده را اینگونه تشریح می‌کند که «چند میلیون فلسطینی مقیم خارج بازگردند و ساکنان اصلی فلسطین - چه مسلمان، چه مسیحی، چه یهودی - فراندوم کنند تا مشخص شود چه حکومتی بر کشورشان حاکم باشد. این پیشنهاد جمهوری اسلامی در سازمان ملل هم ثبت شده است. هر چه از صندوق بیرون آمد، آن نظام مورد قبول است». مخالفت جمهوری اسلامی ایران با «دودولتی» اما موجب نشده است تا تهران این موضوع را سد راه همراهی و حمایت جهان اسلام و جامعه بین‌المللی بداند؛ در همین چارچوب نیز تهران از تمامی بیانه‌ها و قطعنامه‌هایی که در این سال‌ها و به‌ویژه پس از حمله اسرائیل به غزه متعاقب عملیات طوفان الاقصی، در لزوم پایان بحران و جنگ و حل و فصل مسئله فلسطین صادر شده و در آن موضوع راه حل دودولتی مطرح شده است، حمایت کرده و رای مثبت داده است.

نکته قابل تأمل و توجه در این موضوع آن است که کنست اسرائیل در خردادماه سال جاری، با اکثریت قاطع آرای نمایندگان به قطعنامه‌ای رای داد که تاسیس کشوری فلسطینی تحت هر عنوانی را رد می‌کند. این قطعنامه که با همکاری مشترک احزاب عضو ائتلاف دولت فعلی به نخست‌وزیری بنیامین نتانیاهو با احزاب راستگرای مخالف تهیه شده بود و حزب میانه‌روی وحدت ملی به رهبری بنی‌گانتز نیز از آن پشتیبانی کرده بود، با اکثریت قاطع به تصویب رسید.

محمدعلی مهتدی، تحلیلگر مسائل خاورمیانه در گفت‌وگو با هم‌میهن در خصوص تأثیر ترور اسماعیل هنیه بر آینده تحولات فلسطین گفت: «ثابت شده که بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی در مذاکرات جدی نیست و هر زمان در این مذاکرات امیدی برای توافق پیش آمده، سنگ انداخته و اساساً صلح و آتش‌بس را به سود اسرائیل نمی‌داند چراکه هر زمانی که آتش‌بس برقرار شود و جنگ پایان پذیرد، طرفی که هم از نظر امنیتی و هم از نظر نظامی شکست خورده اسرائیل است که پس از ۱۰ ماه نتوانسته بازدارندگی خودش را برگرداند. در عملیات طوفان الاقصی قدرت بازدارندگی اسرائیل ناپود شد و حالا بازگرداندن این بازدارندگی کار ساده‌ای نیست. ترور آقای هنیه در واقع یک مرحله جدیدی را پدید آورد به این معنا که پس از این ترور، مذاکرات صلح دیگر معنا نمی‌دهد و جایی ندارد به‌خصوص اینکه رژیم صهیونیستی بار دیگر به سیاست ترور روی آورده و ما شاهد هستیم که نه‌تنها نیروهای فلسطینی که در لبنان نیز مرتب کادرهای مقاومت را ترور می‌کند. این سیاست جدید اسرائیل با این هدف صورت می‌گیرد که روحیه ارتش این رژیم را بالا ببرد که دچار فرسودگی شدید شده است. همچنین تلاش نتانیاهو این است که به هر صورت بازدارندگی اسرائیل را بازگرداند که در شرایط کنونی امکان‌ناپذیر است.

مهتدی در خصوص مسئله جانشینی رئیس شهید دفتر سیاسی حماس نیز گفت: «پیش از اسماعیل هنیه، خالد مشعل رئیس دفتر سیاسی حماس بود که برعکس هنیه که معتقد به هماهنگی با محور مقاومت و ایران بود، مشعل بیش از تهران خود را به ترکیه و قطر نزدیک می‌داند. حالا و پس از ترور آقای هنیه باید دفتر سیاسی برای انتخاب جانشین آقای هنیه تشکیل جلسه می‌داد اما در شرایط کنونی این جلسه امکان تشکیل نداشت و آقای سنوار به‌عنوان جانشین هنیه عهد‌دار مسئولیت شد و در نهایت با توجه به بررسی شرایط، به‌صورت غیر حضوری، اعضا با انتخاب او موافقت کردند. آقای خلیل الحیه از اعضای ارشد حماس و مذاکره‌کننده این جنبش در جلسات قاهره و دوحه نیز از جمله گزینه‌های جانشینی آقای هنیه بود».

این کارشناس مسائل فلسطین افزود: «امروز شرایط جنگ به نحوی پیش رفته است که دیگر فضایی برای مذاکرات صلح وجود ندارد و عملیات‌های نظامی نیز در حال حاضر عملاً با فرماندهی آقای یحیی سنوار صورت می‌گیرد، حالا ریاست دفتر سیاسی نیز به خود ایشان واگذار شده است. معمولاً در شرایط جنگی که مذاکرات نیز با شکست مواجه شده، سیاسیون دیگر نقشی ندارند و کار به دست نظامیون می‌افتد. الان آقای سنوار هم‌زمان رئیس دفتر سیاسی و فرمانده عملیات در نوار غزه و کرانه باختری است و این انتخاب نشان می‌دهد، مسئله مذاکرات صلح در این شرایط منتفی است و همانطور که آقای سید حسن نصرالله هم گفت آینده را میدان مشخص خواهد کرد».

سنوار به عنوان طراحان عملیات طوفان الاقصی یاد می‌شود؛ یحیی ابراهیم سنوار تا روز سه‌شنبه، رئیس دفتر سیاسی حماس در نوار غزه بود، پس از گذشت یک هفته از ترور اسماعیل هنیه، به عنوان جانشین او معرفی شد. در حالی که ساعتی پس از ترور رئیس فقید دفتر سیاسی حماس، اخباری مبنی بر جانشینی خالد مشعل، سلف هنیه در دفتر سیاسی مطرح شد اما گویا مخالفت شخص سنوار با این انتخاب موجب شد تا در نهایت او به‌عنوان جانشین اسماعیل هنیه معرفی شود. اسامه حمدان، از رهبران حماس درباره انتخاب یحیی سنوار گفت: «سنوار به اتفاق آرا انتخاب شد و این نشان می‌دهد که جنبش از ماهیت صحنه آگاه است». کینه اسرائیل از یحیی سنوار و تلاش بی‌وقفه آن‌ها برای ترور او موجب شده تا رهبران اسرائیل از وی به عنوان «مردم متحرک» نام ببرند. یحیی سنوار تنها فرد از حلقه رهبران حماس است که هنوز در غزه مانده و به این ترتیب با ترور هنیه، اسرائیل، یک مذاکره‌کننده ساکن در قطر را با یک نیروی نظامی حاضر در میدان جنگ که از قضا از طیف نیروهای نزدیک به ایران و این جنبش فلسطینی است، جایگزین کرد. رئیس جدید دفتر سیاسی حماس سال ۱۴۰۰ در یک سخنرانی گفت: «ما صدها کیلومتر تونل و هزاران موشک داریم اگر ایران نبود به اینجا نمی‌رسیدیم. برخلاف برادران عرب، ایران به ما پول، اسلحه و تخصص داده است. دولت‌های عربی درهای‌شان را به روی ما بستند و گفتند اول با آمریکایی‌ها صحبت کنید». سنوار همچنین در روایت مکالمه سردار قاسم سلیمانی با فرمانده گردان‌های عزالدین قسام، شاخه نظامی حماس می‌گوید: «قاسم سلیمانی با فرمانده قسام تماس گرفت... این مرد تماس گرفت و تاکید کرد که ایران و سپاه پاسداران و نیروی قدس، با تمام توان برای دفاع از قدس و حفظ بیت‌المقدس و عنوان پایتخت کشور فلسطین در کنار ملت ما هستند. به شکل واضح گفت تمام توان و امکانات ما در نبرد دفاع از قدس در اختیار شماست و نه درخواستی کرد و نه شرطی گذاشت و نه به شکلی از اشکال مقاومت تشویق کرد. من به شما می‌گویم، من با این مرد در سال ۲۰۱۲ در سفرم به تهران دیدار کردم. با توجه به آنچه در این مرد دیدم، او فلسطین و قدس را دوست دارد و هر چیزی که باعث تقویت مقاومت مردم و خانواده‌های ما بشود را دوست دارد».

با ترور اسماعیل هنیه و محمد ضیف، حالا یحیی سنوار در کنار مروان عیسی که به مرد سایه‌ها معروف است و احتمالاً فرمانده بعدی گردان‌های عزالدین قسام باشد، ماموریت پیشبرد جنگ و آینده غزه را به عهده دارد. خالد مشعل و محمود الزهار نیز دو عضو دیگر دفتر سیاسی حماس هستند که احتمالاً در روزهای آینده نقش مهمتری را با توجه به حضور سنوار در غزه به عهده بگیرند. خالد مشعل (ابوالولید) ریاست برون‌مرزی دفتر سیاسی حماس را به عهده دارد.

اسرائیل و غرب در طول ۴۰ سال گذشته بارها جمهوری اسلامی ایران را به مانع‌تراشی و سنگ‌اندازی در مسیر صلح و پایان مناقشه اسرائیل و فلسطین متهم و روایت جعلی خواست ایران برای به دریا ریختن اسرائیلی‌ها را برای جلب ترحم و اجماع‌سازی علیه تهران تبلیغ کردند. در واکنش به همین جعل تاریخ نیز رهبر ایران در یکی سخنرانی خود پس از ۱۷ اکتبر در جمع بسیجیان گفتند: «به دروغ می‌گویند که «ایران می‌گوید بایستی یهودی‌ها را یا صهیونیست‌ها به دریا بریزند»؛ نه، این حرف را قبل‌ها دیگران یا کسانی از عرب‌ها گفتند؛ ما هیچ‌وقت نگفتیم این را؛ ما کسی را به دریا نمی‌ریزیم. ما می‌گوییم نظر، نظر مردم است؛ آن دولتی که با آراء مردم فلسطین تشکیل شد، درباره مردمی که آنجا هستند و از کشورهای دیگر آمده‌اند تصمیم‌گیری خواهد کرد؛ ممکن است به همه آن‌ها بگوید در فلسطین بمانید - کما اینکه در بعضی از کشورهای آفریقا که بنده زمان ریاست‌جمهوری رفتم آنجا [مردم] مبارزه کردند و پیروز شدند؛ انگلیسی‌ها آنجا حاکم بودند، بومی‌ها توانستند انگلیسی‌ها را مغلوب کنند، اما همان انگلیسی‌ها را در کشور خودشان نگه داشتند؛ مصلحت دانستند نگه داشتند، اینها هم ممکن است نگه دارند - ممکن هم هست بگویند نه، بعضی برون‌د یا همه برون‌د؛ اختیار با آنها است؛ ما هیچ‌وقت در این زمینه نظری نداریم».

ایران معتقد به دودولتی در موضوع فلسطین نیست و این امر ریشه تاریخی دارد؛ سازمان ملل در مجمع عمومی مورخ ۲۹ نوامبر ۱۹۴۷ قطعنامه ۱۸۱ درباره فلسطین را به رای گذاشت که از پنجاه و هفت نفر اعضای آن روز سازمان ملل متحد ۳۳ رای به تقسیم سرزمین فلسطین و ۱۳ رای مخالف و ۱۱ رای ممتنع دادند. ایران اما از جمله اعضای کمیسیون تحقیق

گزینه برای همان صلح مدنظر جامعه بین‌المللی با تل‌آویو بود که در نهایت نیز با آنچه ترور بیولوژیک عنوان شد، در حصر، درگذشت.

امروز و با گذشت نزدیک به دو دهه از آن ترورها و در سایه جنگی که نزدیک به یک سال است ادامه دارد، اسرائیل همین سیاست را دنبال می‌کند. کسی که در ۳۱ ژوئیه در تهران ترور شد، نه‌تنها اسماعیل هنیه بود بلکه امکان حل و فصل اوضاع غزه با آنچه تفکر سیاسی معتدل فلسطینی از آن یاد می‌شود، بود. بر این اساس تاریخ تحولات در حرکات المقاومة الاسلامیه یا جنبش مقاومت اسلامی (حماس) نکات قابل تأملی را در خود دارد؛ جنبش حماس در غزه در سال ۱۹۸۷ توسط امام شیخ احمد یاسین و دستیار عبدالعزیز الرنتیسی مدت کوتاهی پس از آغاز اولین انتفاضه یا قیام فلسطینی‌ها علیه اشغال سرزمین‌های فلسطینی توسط اسرائیل تأسیس شد. این جنبش به‌عنوان شاخه‌ای از اخوان المسلمین در مصر آغاز شد و یک شاخه نظامی به نام گردان‌های عزالدین قسام را برای پیگیری مبارزه مسلحانه علیه اسرائیل با هدف آزادسازی فلسطین تأسیس کرد. این جنبش مقاومت فلسطینی هم‌زمان با شکست توافق اسلو و در سال ۱۹۹۴، به‌عنوان یک سازمان مبارز فلسطینی راه‌حل تشکیل دواکثوری را رد و کارزار بمب‌گذاری‌های انتحاری را آغاز کرد.

حماس در سال ۲۰۰۵ با شرکت در انتخابات محلی به‌عنوان یک حزب سیاسی وارد سیاست فلسطین شد و در انتخابات پارلمانی سال ۲۰۰۶ با شکست دادن فتح به پیروزی قاطعانه‌ای دست یافت. از سال ۲۰۰۷، اسرائیل سه جنگ علیه حماس و نوار غزه به راه انداخت و پس از اینکه حماس در آن سال در انتخابات پیروز شد نیز محاصره باریکه غزه را تنگ‌تر کرد تا جایی که در آن سال، از باریکه غزه با عنوان «زندان در فضای باز» یاد می‌شود. در سال ۲۰۲۳ آمار آنرا (آوانس اعداد رسانی و کاریابی برای آوارگان فلسطینی در خاور نزدیک) برای غزه گزارش کرد که ۸۱ درصد از مردم زیر خط فقر زندگی می‌کنند، و ۶۳ درصد فاقد امنیت غذایی اند و به کمک بین‌المللی وابسته‌اند.

این جنبش فلسطینی در سال ۲۰۱۷ اما با انتشار یک سند سیاسی عملاً مدعی قطع روابط با اخوان المسلمین شد و گفت که با بازگشت آوارگان فلسطینی، یک کشور فلسطینی در مرزهای ۱۹۶۷ را می‌پذیرد. اگرچه این اقدام باعث ایجاد ترس در میان وفاداران این گروه مبنی بر دست کشیدن از آرمان فلسطین شد، اما حماس این بند را اضافه کرد: «حماس هرگونه جایگزینی برای آزادی کامل فلسطین از رودخانه تا دریا را رد می‌کند اما ایجاد یک کشور مستقل فلسطینی در مرزهای ۱۹۶۷ را فرمول اجماع ملی می‌داند». به اعتقاد بسیاری از تحلیلگران، حماس در آن سال سازش سیاسی را پذیرفت و دیدگاهی واقع‌گرایانه را در پیش گرفت اما هیچ‌گاه از مبارزه مسلحانه دست نکشید. یحیی سنوار که روز سه‌شنبه به عنوان رئیس دفتر سیاسی حماس انتخاب شد، در سال ۲۰۱۸ به نیویورک تایمز گفت: «فلسطینی‌ها ترجیح می‌دهند حقوق خود را از راه‌های نرم و مسالمت‌آمیز به دست آورند اما آن‌ها همچنین حق دارند با مقاومت به حق شان برسند».

با روی کار آمدن دولت افراتی بنیامین نتانیاهو در سال ۲۰۲۳، موج جدیدی از تنش در روابط اسرائیل و فلسطین آغاز شد؛ افزایش شهرک‌سازی‌ها در کرانه باختری و سرزمین‌هایی که جامعه جهانی و سازمان ملل متحد آن‌ها را متعلق به فلسطین می‌دانند و مهمتر از آن ازسربگیری هتک حرمت‌های مکرر به مسجد الاقصی به رهبری وزرای مذهبی کابینه اسرائیل، آتش زیر خاکستر را بار دیگر در ۷ اکتبر ۲۰۲۳ شعله‌ور ساخت. محمد ضیف، فرمانده گردان‌های عزالدین قسام، در پیامی ضبط‌شده در روز اول عملیات طوفان الاقصی، گفت که این حمله در واکنش به هتک حرمت مسجد الاقصی و کشته و زخمی شدن صدها فلسطینی در سال جاری از سوی نیروهای اسرائیل بوده است. فرمانده شهید شاخه نظامی حماس در این پیام افزود: «در پاسخ به جنایات مداوم علیه مردمان، در پاسخ به اشغالگری و نفی حقوق بین‌الملل و راه‌حل‌ها و در پاسخ به حمایت غربی‌ها و ایالات متحده، ما تصمیم گرفتیم تا پایانی به وضع موجود بدهیم، تا که دشمن بفهمد بیش از این نمی‌تواند بدون تقاص پس دادن اقداماتش را ادامه دهد». ارتش اسرائیل در تاریخ ۱ اوت و یک روز پس از ترور اسماعیل هنیه اعلام کرد که بعد از ارزیابی‌های اطلاعاتی توانسته تایید کند که محمد ضیف، فرمانده شاخه نظامی حماس «در جریان حمله روز ۱۳ ژوئیه توسط جنگنده‌های ارتش اسرائیل به خان یونس در نوار غزه کشته شده است». از محمد

ضیف و یحیی

